

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
DLA GMINY DZIKOWIEC
NA LATA 2016-2026**

WERSJA ZAKTUALIZOWANA
DZIKOWIEC, GRUDZIEŃ 2015r.

WSTĘP.....	4
1. Cel i proces tworzenia i aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dzikowiec.....	6
2. Charakterystyka Gminy Dzikowiec.....	7
2.1 Położenie, powierzchnia i podział administracyjny.....	7
2.2 Demografia.....	9
2.3 Środowisko przyrodnicze.....	13
2.4 Rolnictwo, przetwórstwo i handel.....	13
2.5 Walory naturalne i turystyczne.....	14
2.6 Trendy gospodarczo – społeczne.....	15
2.7 Rynek pracy.....	15
3. System Pomocy Społecznej w Gminie Dzikowiec.....	16
3.1 Instytucje świadczące pomoc społeczną na terenie gminy.....	16
3.2 Budżet na zadania pomocy społecznej.....	17
3.3 Powody przyznawania pomocy.....	17
3.4 Formy udzielanej pomocy i świadczeń.....	19
3.5 Współpraca z innymi podmiotami.....	21
4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja.....	23
4.1 Oświata, kultura i życie społeczne.....	23
4.2 Bezrobocie.....	25
4.3 Problemy zdrowotne.....	28
4.4 Niepełnosprawność.....	29
4.5 Alkoholizm.....	30
4.6 Wnioski z badań ankietowych.....	31
5. Analiza SWOT w odniesieniu do najważniejszych obszarów problemów w gminie.....	35
6. Kierunki rozwoju Gminy Dzikowiec.....	38
6.1 Misja i Wizja.....	38
6.2 Cele strategiczne, operacyjne kierunki działań.....	39

7. Źródła finansowania	49
8. Zarządzanie realizacją strategii	50
8.1. System zarządzania realizacją strategii	50
8.2. Zapewnienie spójności strategii z innymi dokumentami strategicznymi.....	51
8.3. Monitoring strategii.....	51
8.5. Etapy systemu zarządzania realizacją strategii.....	52
9. Zakończenie.....	54

WSTĘP

Podstawę prawną niniejszej Strategii stanowią art. 16 b, art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2013r., poz. 182 z późn. zm.), zgodnie z którym gmina i powiat opracowują i realizują strategię rozwiązywania problemów społecznych.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W Strategii uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych, biznesu oraz uznaje się za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Są to:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego
- włączeniu społecznemu;
- Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020;
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski;
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020;
- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2020;

Akty prawne, które mają wpływ na konstrukcję dokumentu:

- ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym;
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej;
- ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych;
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych;
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym;
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy uprawnionym do alimentów;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i rynku pracy;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

Poza wymienionymi aktami prawnymi przy realizacji Strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do innych ustaw i aktów wykonawczych z zakresu polityki społecznej.

1. Cel i proces tworzenia i aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dzikowiec.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma na celu przyjęcie takiego kierunku działań w sferze polityki społecznej gminy Dzikowiec, który pozwoli zminimalizować negatywne skutki zmian zachodzących w społeczeństwie.

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest art.17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku.

Gmina Dzikowiec dotychczas posiadała Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, która była zaktualizowana w grudniu 2008r.

Prace nad aktualizacją zostały rozpoczęte w listopadzie 2015 roku. Zespół do spraw aktualizacji Strategii przyjął, że strategia będzie obejmowała lata 2016-2026

Do udziału w grupie roboczej mógł przystąpić każdy chętny mieszkaniec miasta i gminy.

Opracowana aktualizacja strategii jest podstawą do skutecznego i efektywnego zarządzania gminą w zakresie pomocy społecznej, określając perspektywiczne kierunki w tym zakresie na okres najbliższych lat. Uwzględnia przy tym optymalne wykorzystanie własnych środków i wskazuje kierunki pozyskiwania środków finansowych na działalność i rozwój gminy ze źródeł zewnętrznych, w tym zwłaszcza środków Unii Europejskiej.

Niniejszy dokument został opracowany przy aktywnym udziale mieszkańców i instytucji, którzy pracowali nad aktualizacją strategii .

2. Charakterystyka Gminy Dzikowiec.

2.1 Położenie, powierzchnia i podział administracyjny.

Gmina Dzikowiec położona jest w północnej części województwa podkarpackiego na Płaskowyżu Kolbuszowskim, w centrum Kotliny Sandomierskiej tj. na terenach dawnej Puszczy Sandomierskiej. Zajmuje obszar o powierzchni 12.166 ha, z czego około 37% zajmują lasy. Należy do powiatu kolbuszowskiego, od siedziby Powiatu –Kolbuszowej gminę dzieli około 7 km, zaś od centrum województwa tj. Rzeszowa dzieli odległość około 43 km. Gmina Dzikowiec posiada charakter wiejski. W jej skład wchodzi 8 sołectw (Dzikowiec, Lipnica, Mechowiec, Kopcie, Płazówka, Spie, Nowy Dzikowiec, Wilcza Wola) i 8 miejscowości. Gminę zamieszkuje 6512 (stan na grudzień 2014) gęstość zaludnienia wynosi 54 osób na 1m² i jest zróżnicowana. Sąsiadami administracyjnymi gminy Dzikowiec są gminy Majdan Królewski, Cmolas, Kolbuszowa, Raniżów, Bojanów (powiat Stalowa Wola), Jeżowe (powiat Nisko).

Mapa 1. Mapa województwa podkarpackiego z podziałem na powiaty.

Mapa 2. Powiat kolbuszowski z podziałem na gminy.

Tabela 1. Podział administracyjny gminy.

SOŁECTWA (NAZWA)	POWIERZCHNIA (ha)	POWIERZCHNIA (%)
Dzikowiec	1 407,47	11,57
Kopcie	1 067,30	8,77
Lipnica	3 869,52	31,81
Mechowiec	602,39	4,95
Nowy Dzikowiec (Osia Góra)	214,90	1,77
Płazówka	291,07	2,39
Spie	1 571,11	12,91
Wilcza Wola	3 142,24	25,83
R A Z E M	12 166,00	100,00

Źródło: Opracowanie własne

2.2 Demografia.

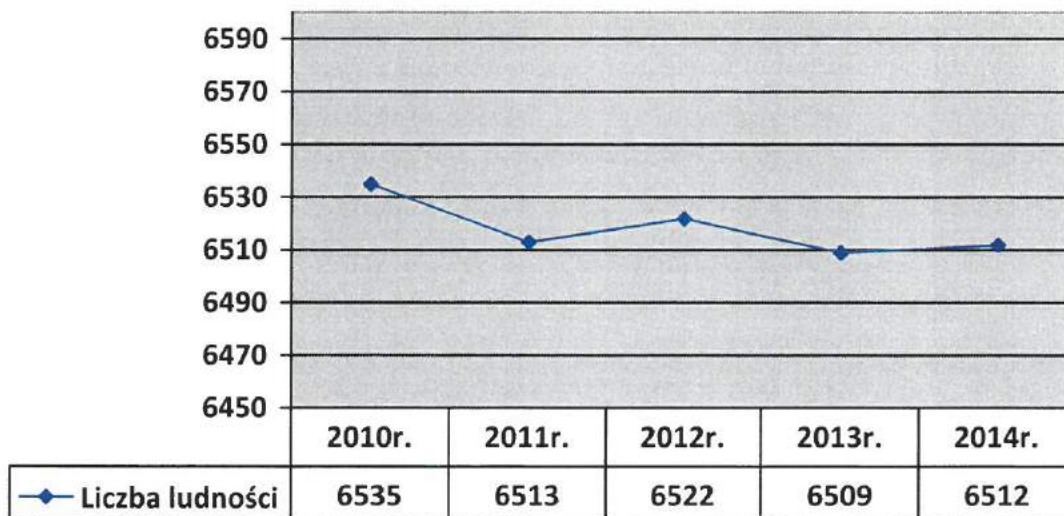
Zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej, zarówno w całym województwie podkarpackim, jak i w gminie Dzikowiec, będą miały procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach. Do tych procesów zaliczamy:

- zmieniony model rodziny (małodzietność rodzin, samotne rodzicielstwo),
- przyrost naturalny,
- malejąca dzietność,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne (duża mobilność).

Dane statystyczne z zakresu demografii dotyczące populacji mieszkańców gminy Dzikowiec, zawarte w poniższych tabelach i wykresach, ujawniają wiele ciekawych informacji.

Struktury zmian liczby ludności w latach 2010-2014 przedstawia poniższy wykres.

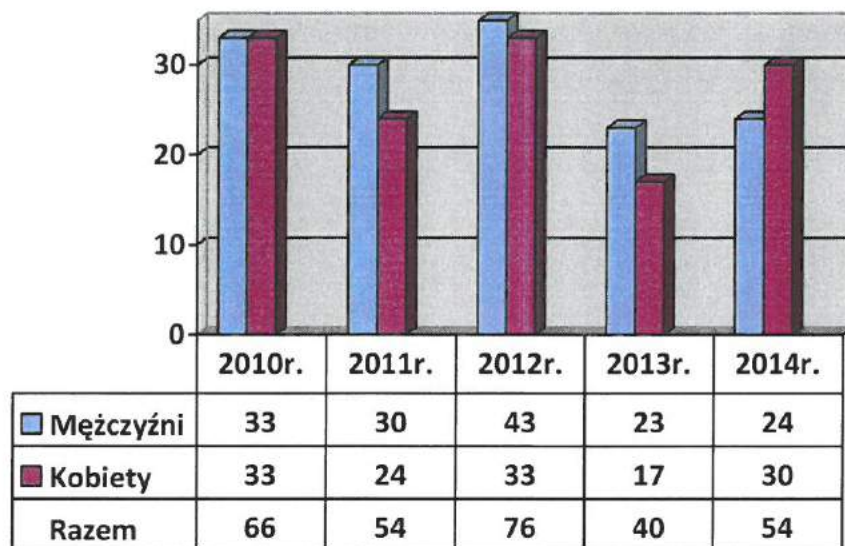
Wykres 1. Zestawienie liczby ludności z ostatnich 5 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

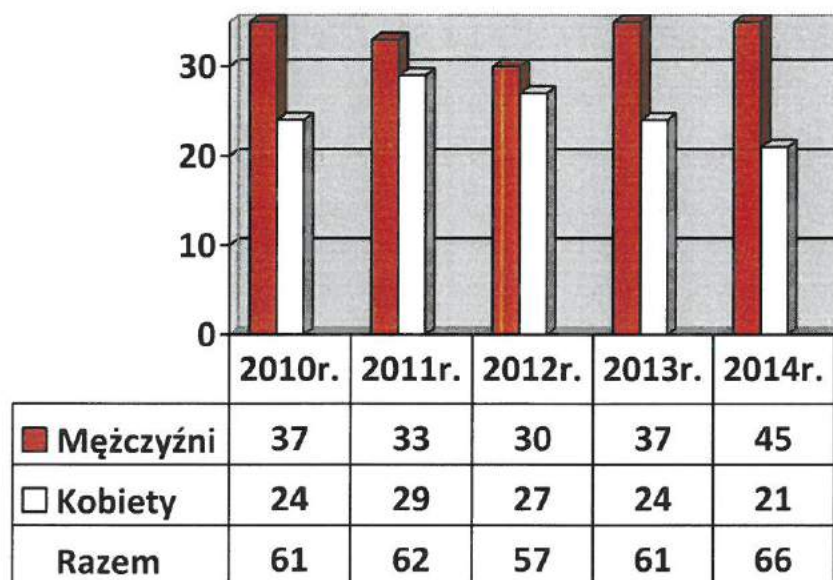
W porównaniu do roku 2003 liczba ludności spadła o 23 osób. Według danych w 2014 roku w gminie zamieszkiwało 6512 osób, spadek liczby ludności zmniejszył się znacząco w porównaniu z diagnozowanym okresie poprzedniej strategii gdzie na przestrzeni 7 lat liczba ludności spadła o 70 osób.

Wykres 2. Zestawienie urodzeń w Gminie Dzikowiec na przestrzeni 5 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Wykres 3. Zestawienie zgonów w Gminie Dzikowiec na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2010-2014.

	J.m.	Lata				
		2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	Osoba	5	-8	19	-21	-12
Mężczyźni	Osoba	-4	-3	13	-14	-21
Kobiety	Osoba	9	-5	6	-7	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Analizując strukturę wiekową mieszkańców Gminy Dzikowiec, wyróżniono jej trzy podstawowe kategorie, istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

1. Ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku 0 -17 lat,
2. Ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety 18 - 60 lat, mężczyźni 18 - 65 lata,
3. Ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety powyżej 60 lat, mężczyźni powyżej 65 lat.

Tabela 3. Wiekowa struktura ludności zamieszkałej na terenie Gminy Dzikowiec (stan na 2014r.)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba	W tym kobiety
1.	Dzieci w wieku od 0 - 9	662	337
2.	Dzieci w wieku od 10 - 14	371	176
3.	Młodzież w wieku od 15 - 19	429	197
4.	Dorośli w wieku od 20 - 29	1062	530
5.	Dorośli w wieku od 30 - 49	1982	945
6.	Dorośli w wieku powyżej 50 lat	2006	1068
	Razem	6512	3253

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Dane powyższe wskazują, że najliczniejszą grupę wiekową ludności stanowią osoby dorosłe w szczególności w wieku od 31-50 lat i powyżej. Zauważalna jest mała liczebność dzieci w wieku do 10-14 roku życia. Stąd można stwierdzić, że mieszkańcy Gminy Dzikowiec to w większości osoby będące w wieku aktywności zawodowej.

Tabela 4. Aktywność ekonomiczna ludności w Gminie Dzikowiec (stan na 2014r.)

Lp.	Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety
1.	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	668	662
2.	Ludność w wieku produkcyjnym	2249	1950
3.	Ludność w wieku poprodukcyjnym	342	681

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Strukturę wiekową mieszkańców gminy charakteryzuje wyższa liczba osób będących w wieku produkcyjnym. Stosunkowo niewielką część populacji stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, choć kobiety stanowią większość w tym kryterium. Powyższe dane wskazują na znaczną ilość osób będących w wieku przedprodukcyjnym. W najbliższej przyszłości będzie następował wzrost osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszy się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, przy ogólnej tendencji stopniowego zmniejszania się ilości mieszkańców.

Kolejnym zjawiskiem, które ma ogromny wpływ na strukturę demograficzną mieszkańców, są migracje. Najczęściej są to migracje w poszukiwaniu pracy poza miejscem zamieszkania, zarówno w kraju jak i za granicą. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia zapaścią rozwojową. Projekty rozwojowe powinny hamować odpływ ludności i generować dodatnią migrację (imigrację). Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w kraju coraz częściej jest ujemne - oznacza to, że więcej osób kraj opuszcza niż do niego przybywa. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że sondaże wskazują na rosnące zainteresowanie wyjazdem dobrze wykształconej młodzieży i wykwalifikowanych pracowników.

Tabela 5. Saldo migracji w gminie Dzikowiec w ruchu wewnętrznym w latach 2010-2014.

	J.m.	Lata				
		2010r.	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.
Ogółem	Osoba	-18	-14	-3	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

W Gminie Dzikowiec latach 2010 i 2011 obserwuje się, że liczba osób wyjeżdżających z Gminy jest znacząco większa niż liczba osób chcących osiedlić się na terenie Gminy. Szczególną uwagę należy zwrócić na migrację zarobkową. Bardzo często mieszkańcy, którzy opuszczają teren gminy w poszukiwaniu zatrudnienia, już do niej nie wracają. Nie mniej jednak w ostatnich dwóch latach wystąpiło dodatnie saldo migracji.

2.3 Środowisko przyrodnicze.

Teren gminy wykazuje dwudzielność krajobrazową, będącą wynikiem zróżnicowania warunków naturalnych i sposobu zagospodarowania. Część południowa - Płaskowyż Kolbuszowski: formy terenu wyraźniej zarysowane (większe deniwelacje), na powierzchni gliny polodowcowe i piaski eoliczne, w większości tereny użytkowane rolniczo, większe zagęszczenie sieci osadniczej. Część północna - Równina Tarnobrzaska: wydmy, piaszczyste równiny, zagłębienia bezodpływowe (mniejsze deniwelacje) w większości tereny zalesione (bory sosnowe), osadnictwo tradycyjne wzdłuż rzek. Roślinność Tereny leśne stanowią 39% obszaru gminy, co daje wartość wyższą od średniej krajowej. Jednak w ciągu w ostatnich lat liczne tereny, wcześniej intensywnie użytkowane rolniczo, zmieniły charakter na ekstensywny (łąki) lub zaniechano całkowicie produkcji roślinnej, co spowodowało sukcesję leśną wtórną. Tym sposobem krajobraz przybiera więcej cech naturalnych. Powierzchnia zalesiona powiększa się i obecnie szacuje się, że może dochodzić do 50 % obszaru gminy.

2.4 Rolnictwo, przetwórstwo i handel.

Bazę ekonomiczną Gminy stanowi drobny handel, usługi oraz rzemiosło. Jest też wiele indywidualnych gospodarstw rolnych, rozdrobnionych i nisko dochodowych. Lokalną bazę tej gminy stanowi przede wszystkim 232 zarejestrowanych jednostek gospodarczych, z których większość prowadzi działalność handlową i usługową w następujących branżach: materiałów budowlanych, meblarskich, handlu drewnem, mechaniki pojazdowej, usług transportowych, usług budowlanych, wyrób parkietów oraz w branży spożywczej, mięsnej i gastronomicznej. Jednym z większych zakładów jest Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska i Piekarnia. Ponadto na terenie gminy istnieje Zakład Usług Komunalnych, Stacje Paliw oraz funkcjonuje Szkoły Podstawowe, gimnazja i ośrodki zdrowia.

Gmina posiada znaczny potencjał w postaci malowniczego Zalewu „Maziarnia” w Wilczej Woli, obejmujący obszar 160 ha, który rokrocznie w okresie letnim staje się centrum wypoczynku weekendowego dla mieszkańców Podkarpacia.

Gmina zarządzana jest przez władze gminne, do których należą Rada Gminy, Urząd Gminy.

2.5 Walory naturalne i turystyczne.

Przez Gminę przepływają rzeki Łęg i Przyrwa. Łęg jest prawobrzeżnym dopływem Wisły. Rzeki charakteryzują się III klasą czystości wód. Cechą charakterystyczną krajobrazu są również pola wydmowe z piaszczystymi pagórkami wznoszącymi się nawet do 30 metrów. Bogactwem naturalnymi tego terenu są przede wszystkim gliny i piaski zalegające dużymi kompleksami oraz ility i muły wzdłuż rzek, torfy posiadające duże wartości borowiny. Na obszarze całej gminy występuje ruda darniowa.

Dużą powierzchnię zajmują lasy tj. 4 847,01 ha - pozostałości prastarej Puszczy Sandomierskiej. Lasy są niezbędnym czynnikiem równowagi środowiska, tworzą zorganizowane ekosystemy. Umożliwiają bytowanie wielu gatunkom roślin i zwierząt. Głównymi zbiorowiskami leśnymi są zespół śródładowego boru wilgotnego, boru świeżego oraz zespół kontynentalnego boru mieszanego.

Cennym elementem krajobrazu są liczne występujące na terenie gminy stare drzewa, istniejące bądź projektowane pomniki przyrody.

Rejon, w którym leży gmina Dzikowiec charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi, szczególnie w północnej części gminy w obrębie Sokołowsko-Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i sąsiedztwa zbiornika „Maziarnia” co umożliwiłoby wykorzystanie terenu do rozwoju różnych form turystyki, agroturystyki a także rolnictwa ekologicznego. Na terenie gminy oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie brak jest większych źródeł zanieczyszczenia i skażenia środowiska, które w znaczny sposób wpływałyby na stan środowiska przyrodniczego.

Oceniając warunki w obrębie gminy należy stwierdzić, że ze względu na korzystne położenie geograficzne, specyficzny klimat, dobry stan środowiska naturalnego, wysoki poziom zalesienia, małe zróżnicowanie rzeźby terenu nie stwarzają trudności w możliwościach zagospodarowania i wykorzystania terenu. Pomimo bogatych warunków przyrodniczych i bazy turystycznej sprzyjającej rozwoju agroturystyki na terenie gminy istnieje problem bezrobocia.

Możliwe rozwijanie w kwestii bezrobocia może nastąpić poprzez zmotywowanie mieszkańców do pracy a w szczególności długotrwale bezrobotnych do podejmowania działań w rozwój agroturystyki poprzez rozpoczynanie działalności gospodarczych. Wyposażenie gminy w podstawowe elementy infrastruktury jak sieć telekomunikacyjna, drogi, które są remontowane i modernizowane, sieć gazowa i oczyszczalnia ścieków - stanowią podstawy przyszłego rozwoju gminy i jej mieszkańców.

2.6 Trendy gospodarczo – społeczne.

Niewątpliwie wielką szansą dla rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Dzikowiec jest turystyka i agroturystyka. Jest to potencjał do zagospodarowania zarówno dla mieszkańców jak również możliwość pozyskania inwestorów zewnętrznych. Rozwój agroturystyki może stanowić alternatywę dla rozdrobnionych, mało opłacalnych gospodarstw rolnych. Branża turystyczna to również nowe, atrakcyjne miejsca pracy dla ludzi młodych i dobrze wykształconych, umożliwiające profesjonalizację usług. Gmina Dzikowiec posiada doskonałe warunki naturalne.

2.7 Rynek pracy.

Gmina Dzikowiec to typowa gmina wiejska. Mieszkańcy w głównej mierze ukierunkowani są na działalność rolniczą z wykorzystaniem miejscowych zasobów. Powierzchnia upraw stanowią przeważnie gleby klas VI, V i VI gleby mało żyzne co ma duży wpływ na niską dochodowość rolnictwa. Niedostosowanie się do wymogów rynku, niestabilność cen produktów rolnych oraz brak rynku zbytu wytwarzanych produktów rolnych jest podstawowym zagrożeniem dla rozwoju rolnictwa na terenie gminy Dzikowiec, oraz przyczyną ograniczania produkcji rolnej. Działalność rolnicza na terenie gminy prowadzona jest w formie gospodarstw indywidualnych, z przewagą gospodarstw o powierzchni od 2 do 5 ha.

Znaczna ilość mieszkańców pozostaje w zatrudnieniu poza rolnictwem w tym również w miejscowych zakładach pracy. Największym pracodawcą na terenie gminy jest Urząd Gminy wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi (szkoły). Funkcjonuje kilka przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 10 osób, zdecydowaną większość stanowią jednak małe firmy zatrudniające po kilka osób.

Poniższe dane (Tabela 6) wskazują, że na terenie Gminy Dzikowiec od roku 2010 istnieje mała aktywność w samozatrudnieniu i tworzeniu nowych miejsc pracy w obszarze pozarolniczej działalności gospodarczej.

Tabela 6: Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy Dzikowiec

Liczba podmiotów gospodarczych	LATA				
	2010	2011	2012	2013	2014
	223	221	216	227	232

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą najliczniejszą grupę stanowią podmioty działające w obszarze budownictwa oraz handlu. Kolejna grupa to podmioty działające w sferze produkcji.

3. System Pomocy Społecznej w Gminie Dzikowiec.

3.1 Instytucje świadczące pomoc społeczną na terenie gminy.

Instytucją realizacją świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Dzikowiec jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzikowcu, który realizuje statutowe zadania wynikające z ustaw dotyczących pomocy społecznej, przepisów wykonawczych wydanych na ich podstawie oraz Uchwał Rady Gminy. Ośrodek swoim działaniem obejmuje wszystkie miejscowości wchodzące w skład gminy. W Ośrodku zatrudniona jest profesjonalna kadra, realizująca cele i zadania wynikające z ustaw.

Zasadniczym celem działania pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna w miarę możliwości doprowadza do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Do zadań ośrodka pomocy między innymi należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków pieniężnych; udzielanie pomocy rzeczowej; schronienia, posiłku, ubrania - osobom tego pozbawionym; świadczenie usług opiekuńczych w domu; pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne; sprawienie pogrzebu; opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne, udzielenie pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Ważnym zadaniem jest również praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Są to zadania złożone i trudne. Wymagają bowiem uwzględnienia nie tylko aktualnych, doraźnych potrzeb osób i rodzin, lecz także włączenia się w realizację takiego modelu pomocy środowiskowej, który polega na mobilizowaniu osób i rodzin do aktywnego radzenia sobie z problemami przy wykorzystaniu lokalnego potencjału. Pomoc środowiskowa zakłada współdziałanie służb socjalnych z wieloma podmiotami, m.in. policją, sądem, placówkami służby zdrowia, szkołami, urzędami, organizacjami pozarządowymi itp. Klienci pomocy społecznej to przede wszystkim osoby o niskich dochodach, bezrobotni, niepełnosprawni, przewlekle chorzy, osoby niezaradne życiowo, bezradne w sprawach opiekuńczo wychowawczych, osoby samotne, alkoholicy, osoby opuszczające zakłady karne.

Ośrodek pomocy zapewnia pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym w postaci usług opiekuńczych w domu, a także organizuje pomoc instytucjonalną kierując je do domów pomocy społecznej na terenie powiatu lub województwa, gdyż na terenie gminy nie funkcjonują domy pomocy społecznej.

3.2 Budżet na zadania pomocy społecznej.

Budżet na zadania Pomocy Społecznej w Gminie Dzikowiec na świadczenia w formie zasiłków stałych, zasiłków okresowych i celowych, dożywiania i usług opiekuńczych w przedstawionej tabeli wskazuje na systematyczny wzrost wydatków na świadczenia pomocy społecznej, co jest ściśle związane ze wzrostem liczby osób korzystających z pomocy społecznej, a co może wskazywać na ubożenie społeczeństwa.

Tabela 7: Budżet na zadania Pomocy Społecznej w Gminie Dzikowiec

ROK	KWOTA
2010	863 488,00
2011	819 257,00
2012	817 170,00
2013	787 161,00
2014	740 342,00

Źródło: Opracowanie z rejestru GOPS Dzikowiec

3.3 Powody przyznawania pomocy.

Pomoc społeczną udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu które określa w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Dane te obrazuje poniższa tabela:

Tabela 8: Ilość osób ubiegających się o pomoc społeczną w zależności od przyczyn udzielania takiej pomocy na poziomie Gminy Dzikowiec.

Przyczyny udzielania pomocy	ROK 2013			ROK 2014		
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Procenty do ludności ogółem	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Procenty do ludności ogółem
Ubóstwo	482	122	7,27%	433	107	6,53%
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	2	2	0,03%	1	1	0,02%
Ochrona macierzyństwa	509	85	7,67%	387	64	5,84%
Bezrobocie	545	122	8,22%	435	100	6,56%

Niepełnosprawność	340	98	5,13%	269	79	4,06%
Długotrwała choroba	569	145	8,58%	437	112	6,59%
Bezradność	105	25	1,58%	89	23	1,34%
Alkoholizm	9	4	0,14%	8	4	1,12%
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Zakład karny	6	1	0,09%	0	0	0
Kłęska żywiołowa	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań GOPS Dzikowiec

Wykazane powyżej przyczyny udzielenia pomocy są ze sobą powiązane, dlatego też osoby i rodziny objęte pomocą społeczną występują jednocześnie w kilku kategoriach świadczeniobiorców (np. ubóstwo + bezrobocie).

Przedstawione w Tabeli 8 dane ukazują, że decydującym czynnikiem przyznawania pomocy społecznej w 2013 r. i 2014 r. jest już samo bezrobocie, ale przede wszystkim długotrwała choroba. Proces narastania długotrwałego lub cyklicznego bezrobocia, niskie dochody uzyskiwane z pracy zarobkowej, stale powiększająca się grupa osób pozbawionych prawa do zasiłku dla bezrobotnych powoduje degradację ekonomiczną i społeczną wielu rodzin.

Kolejnym czynnikiem jest długotrwała lub ciężka choroba - członkowie rodziny nie są w stanie sprostać wymaganiom związanym z zakupem leków, opieką, pielęgnacją i rehabilitacją. Wysoko klasyfikuje się również ubóstwo, które ma duży wpływ na poziom bezpieczeństwa socjalnego. Rodziny żyjące na pograniczu ubóstwa nie są w stanie zabezpieczyć swoich nawet najbardziej podstawowych potrzeb, co powoduje, że rodzina nie pełni swoich najważniejszych funkcji, a przede wszystkim nie umożliwia startu życiowego młodszemu pokoleniu. Dużym problemem jest również niepełnosprawność, która na przestrzeni lat znacznie wzrosła, która dotyka zarówno dzieci jak i osoby dorosłe.

3.4 Formy udzielanej pomocy i świadczeń.

Pomoc społeczna realizowana jest w formach pomocy pieniężnej, pomocy rzeczowej i w usługach. Ze względu na źródło finansowania zasiłki udzielane w ramach pomocy materialnej dzielą się na zadania własne gminy i zadania zlecone

Tabela 9: Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

ROK	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie
2010	232	947	545
2011	312	1312	713
2012	299	1215	699
2013	288	1149	649
2014	245	979	547

Źródło: Opracowanie z rejestru GOPS Dzikowiec

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej utrzymuje się na stałym poziomie.

Obecnie obserwujemy, zarówno w kraju jak i w gminie, bardzo wysoki odsetek osób starszych. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym oraz jej procentowy udział w całej populacji wciąż rośnie. Jedną z form pomocy przyznawanych dla osób starszych są usługi opiekuńcze. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, usługi opiekuńcze przysługują osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub też ich rodzina nie może tej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

W pomocy społecznej dąży się, aby usługi opiekuńcze zapewnione były w miarę możliwości w miejscu zamieszkania.

Tabela 10: Rodzaj przyznawanych świadczeń

ROK	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Rodzaj świadczeń	Ilość przyznanych świadczeń
2010	545 osób,	Zasiłki stałe	329
		Zasiłki okresowe	480
		Zasiłki celowe	132
		Wynagrodzenie opiekuna prawnego	12
		Zasiłki okresowe POKL	10
		Składki zdrowotne z pomocy społecznej	258
		Posiłek	47813
		Usługi opiekuńcze	3952
		Skierowania do DPS	12
		Specjalistyczne usługi opiekuńcze	382
		Sprawianie pogrzebu	1
2011	713 osób,	Zasiłki stałe	311
		Zasiłki okresowe	405
		Zasiłki celowe	140
		Wynagrodzenie opiekuna prawnego	12
		Zasiłki okresowe POKL	12
		Składki zdrowotne z pomocy społecznej	254
		Posiłek	71839
		Usługi opiekuńcze	3370
		Skierowania do DPS	12
		Specjalistyczne usługi opiekuńcze	395
		Sprawianie pogrzebu	1
2012	699 osób,	Zasiłki stałe	321
		Zasiłki okresowe	296
		Zasiłki celowe	220
		Wynagrodzenie opiekuna prawnego	12
		Zasiłki okresowe POKL	13
		Składki zdrowotne z pomocy społecznej	258
		Posiłek	79253
		Usługi opiekuńcze	2713
		Skierowania do DPS	14
		Specjalistyczne usługi opiekuńcze	360
		Sprawianie pogrzebu	1
2013	649 osób,	Zasiłki stałe	321
		Zasiłki okresowe	298
		Zasiłki celowe	162
		Wynagrodzenie opiekuna prawnego	12
		Zasiłki okresowe POKL	13
		Składki zdrowotne z pomocy społecznej	271
		Posiłek	63554

		Usługi opiekuńcze	2196
		Skierowania do DPS	12
		Specjalistyczne usługi opiekuńcze	360
2014	547 osób,	Zasiłki stałe	314
		Zasiłki okresowe	345
		Zasiłki celowe	115
		Wynagrodzenie opiekuna prawnego	12
		Zasiłki okresowe POKL	12
		Składki zdrowotne z pomocy społecznej	272
		Posiłek	50770
		Usługi opiekuńcze	2706
		Skierowania do DPS	3
		Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1154
2015	408 osób, Do 30.09.2015r.	Zasiłki stałe	151
		Zasiłki okresowe	178
		Zasiłki celowe	43
		Wynagrodzenie opiekuna prawnego	11
		Zasiłki okresowe POKL	10
		Składki zdrowotne z pomocy społecznej	124
		Posiłek	29852
		Usługi opiekuńcze	1158
		Skierowania do DPS	6
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	545		

Źródło: Opracowanie z rejestru GOPS Dzikowiec.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzikowcu od 1 maja 2004 r. realizuje także ustawę o świadczeniach rodzinnych.

Ustawa adresowana jest do ludzi o niskich dochodach w przeliczeniu na 1 członka rodziny. Zadania ustawy realizowane są - między innymi - przez Ośrodki Pomocy Społecznej i podobnie jak ustawa o pomocy społecznej stanowi narzędzie przeciwdziałania ubóstwu.

3.5 Współpraca z innymi podmiotami.

W ramach realizacji zadań pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzikowcu mając na względzie realizowanie integracji społecznej i jej polityki współdziała między innymi z:

- Placówkami służby zdrowia
- Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Powiatowym Urzędem Pracy w Kolbuszowej

- Policją
- Sądem Rodzinnym oraz kuratorami społecznymi
- Szkołami
- Organizacjami społecznymi
- Radą Gminy
- Sołtysami
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej

Współpraca rozwija się na stosunkowo dobrym poziomie. Polega między innymi na wymianie informacji, podejmowaniu wspólnych interwencji, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej.

4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja.

4.1 Oświata, kultura i życie społeczne.

Na terenie Gminy Dzikowiec działa placówek wychowania przedszkolnego w tym 2 przedszkola, 6 szkół podstawowych i 2 gimnazja, działające również w formie zespołu szkół. W roku szkolnym 2014/2015 na 1 oddział w szkole podstawowej przypadało 12 uczniów a w gimnazjum 19 uczniów.

Szkoły są w miarę dobrze wyposażone posiadają zaplecze sportowe, w większości dobrze wyposażone stołówki, pracownie komputerowe, boiska szkolne .

Dane zaprezentowane poniżej (Tabela 12) wskazują, że w gminie Dzikowiec liczba dzieci i młodzieży uczącej się wykazuje tendencję zniżkową.

Tabela 11: Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół w Gminie Dzikowiec

Lata	Liczba uczniów gimnazjum	Liczba uczniów szkół podstawowych
2010/2011	245	475
2011/2012	257	457
2012/2013	234	433
2013/2014	218	402
2014/2015	204	388

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Natomiast liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wykazuje tendencję wzrostową.

Tabela 12. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli w Gminie Dzikowiec

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w Gminie Dzikowiec	
Lata	Liczba dzieci ogółem
2010/2011	63
2011/2012	64
2012/2013	69
2013/2014	69
2014/2015	92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Szkoły i Przedszkola usytuowane na terenie Gminy Dzikowiec posiadają wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, która nastawiona jest na podnoszenie własnych kwalifikacji. Jak wskazuje Tabela 14 ilość etatów kadry pedagogicznej utrzymuje się od 2003 roku na podobnym poziomie.

Tabela 13: Kadra pedagogiczna w szkołach i przedszkolach w Gminie Dzikowiec (w etatach)

Kadra pedagogiczna w szkołach i przedszkolach w Gminie Dzikowiec (w etatach)				
Lata	2011	2012	2013	2014
ilość etatów	68,03	65,47	64,15	64,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

W Gminie Dzikowiec funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Dzikowcu z filiami w Mechowcu, Lipnicy i Wilczej Woli. Od roku 2007 roku działa Samorządowe Centrum Kultury, którego podstawowym zadaniem jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki w tym przede wszystkim amatorskiej, a także podtrzymywanie tradycji kulturowych regionu. Przy samorządowym Centrum Kultury działają: Kapela Ludowa „Dzikowianie”, Klub Seniora, Zespół Pieśni i Tańca, Orkiestra Dęta, Zespół Śpiewaczy Prymule, sekcje tańca współczesnego, sekcja karate, warsztaty gitarowe. Ponadto prowadzone w Fili świetlicy Wiejskiej w Spisach są zajęcia umuzykalniające i warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży, zięcia fitness, oraz ogólnie dostępna siłownia. W gminie działa 9 Ochotniczych Straży Pożarnych, które poprzez swą działalność dbają o bezpieczeństwo mieszkańców oraz organizują zawody.

Ponadto w Gminie Dzikowiec funkcjonują stowarzyszenia – jest to:

1. Towarzystwo Przyjaciół Dzikowca, które zajmuje się w szczególności inicjowaniem, popieraniem i krzewieniem nauki, współczesnej kultury oraz postępu. Ponadto Towarzystwo za cel stawia sobie krzewienie wiedzy o wsi Dzikowiec i jej najbliższym regionie, rozwijanie i popieranie badań naukowych dotyczących przyszłości, teraźniejszości oraz przyszłości środowiska, ochronę zabytków i pamiątek na terenie wsi oraz inspirowanie współpracy miejscowych organizacji w celu włączenia wszystkich generacji mieszkańców wsi do współdziałania na rzecz jej rozwoju.
2. Towarzystwo Stanisławowskie im. Księdza Prałata Stanisława Sudoła w Dzikowcu, które za cel stawia sobie przybliżenie społeczeństwu Gminy Dzikowiec ideałów: pobożności, etyki, odwagi, wiedzy i trzeźwości zdążającej wprost do heroizmu, którymi żył Patron Towarzystwa, krzewienia wiedzy o parafii Dzikowiec i regionie.

3. Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Dzikowiec PRZYSTAŃ
4. Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Dzikowiec NASZA SZANSA
5. Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Wilczej Woli „WARTO POMÓC SZKOLE,
6. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Lipnica ,
7. Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich PRYMULE w Mechowu
8. Klub Aktywnych Kobiet w Spiach

Na terenie gminy funkcjonuje także 2 Kluby Sportowy - Dzikowiec oraz Kopcie. Kluby te funkcjonują w celu upowszechniania kultury fizycznej i sportu szczególnie poprzez piłkę nożną.

Na terenie Gminy Dzikowiec działa 6 Kół Gospodyń Wiejskich, nie posiadających osobowości prawnej. Swoją działalnością wspierają dożynki, oraz inne imprezy kulturalne, rozrywkowe, na terenie gminy.

Życie społeczne na terenie gminy jest rozwinięte, aktywność społeczna jest rozwinięta .

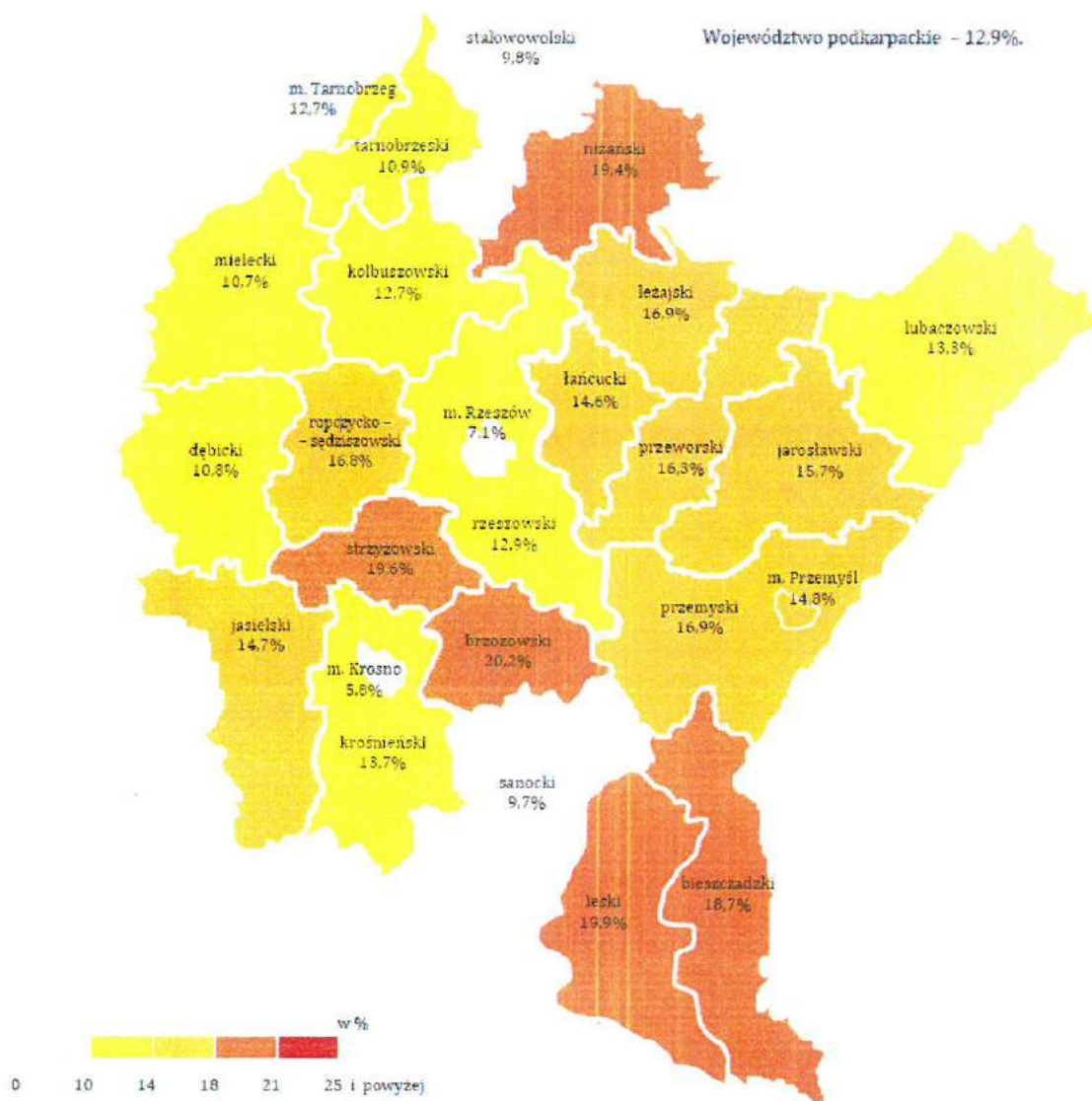
4.2 Bezrobocie.

Bezrobocie jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Straty pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej - prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Bezrobocie wiąże się z obniżeniem standardu materialnego życia bezrobotnego, jego rodziny, co niekiedy może stać się przyczyną rozpadu rodziny. Bezrobocie wpływa destrukcyjnie na rodzinę, zagraża jej egzystencji. Brak pracy ma negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny, ale też na sferę psychiki. Powoduje degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, potęguje biedę oraz rozszerza sferę ubóstwa. Naraża rodzinę na szereg niedogodności, na niewłaściwe kształtowanie osobowości członków rodziny. Praca zawodowa wyznacza pewne postawy i zachowania, kontakty ze środowiskiem. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają bez wpływu na dokonywane przez młodzież oceny rzeczywistości oraz ich własnej pozycji. Bezrobocie jest często czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie pieniędzy nielegalnymi sposobami np: kradzież.

Stopę bezrobocia w roku 30.11.2015r. w województwie przedstawia poniższa mapka:

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM, STAN NA 30. XI. 2015 r.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie. Stopa bezrobocia w stosunku do aktywnych zawodowo.

Mapa 3: Stopa bezrobocia w województwie.

Zjawisko bezrobocia można analizować w kontekście jego nasilenia wśród mężczyzn i kobiet na przestrzeni lat 2010-2014.

Tabela 14: Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkujących Gminę Dzikowiec z podziałem na płeć

Bezrobotni w Gminie Dzikowiec (zarejestrowani)					
Płeć	Lata				
	2010	2011	2012	2013	2014
Mężczyźni	174	173	194	214	171
Kobiety	184	193	200	192	173
Ogółem	358	366	394	406	344

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl i PUP Kolbuszowa

Ze statystyk wynika, że liczba bezrobotnych systematycznie maleje. Jednak zauważalny jest utrzymujący się nasilenie bezrobocia wśród kobiet. Kobiety należą do grupy bardziej narażonej na bezrobocie długotrwałe. Wynika to z silnego oddziaływania przesłanek natury społeczno - kulturowej, związanych z istnieniem ról społecznych tradycyjnie przypisywanych poszczególnym płciom. A także przesłanek ekonomicznych czyli związanych z aktualnym popytem na pracę.

Tabela 15: Podział bezrobotnych według wieku na 30 czerwca 2015r. będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Przedział wiekowy	Liczba bezrobotnych ogółem
Ogółem	249
do 30 roku życia	89
w tym 25 roku życia	47
powyżej 50 roku życia	51
długotrwałe bezrobotni	184

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Kolbuszowa (www.pup.kolbuszowa.pl)

Dwie najliczniejsze grupy osób pozostających bez pracy stanowili ludzie młodzi i długotrwałe bezrobotni.

Niepokojąca, wysoka liczba młodych bezrobotnych, prawdopodobnie osób kończących szkołę i poszukujących pracy, może świadczyć o pewnych nieprawidłowościach na rynku pracy. Gospodarka zasobami ludzkimi gminy bądź w niewystarczający sposób wykorzystuje potencjał tkwiący w młodej kadrze, bądź nie jest przygotowana, czy też nie jest dostatecznie rozwinięta, by sprostać zapotrzebowaniom.

Ważnym zagadnieniem jest zjawisko zwane bezrobociem ukrytym (to zjawisko pozostawania bez pracy i nie rejestrowania się jako osoby bezrobotne dotyczy to np. grupy osób, które opłacają sobie KRUS jako rolnicy ale nie wykonują czynności rolnika). „Szara strefa” - to zjawisko nielegalnego zatrudnienia, bez opłacania składek, często dotyczy osób, które są zarejestrowane jako bezrobotne,

które powyższe statystyki nie ujmują, a które można przypuszczać jest dość szerokie.

Bezrobocie jest nie tylko problemem społecznym, ale i gospodarczym. Jego rozwiązanie jest zasadniczym i pilnym zadaniem gminy. Walka z bezrobociem jest trudnym i długofalowym przedsięwzięciem, które wymaga współdziałania wielu instytucji, firm i organizacji.

4.3 Problemy zdrowotne.

Na terenie Gminy Dzikowiec podstawową opiekę zdrowotną nad mieszkańcami sprawuje Samodzielny Publiczny ZOZ Kolbuszowa poprzez:

- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Lipnicy ,

-Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wilczej Woli .

oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ PROMYK” w Dzikowcu

Ogólnym celem podstawowej opieki zdrowotnej jest zachowanie i poprawa stanu zdrowia jednostki i rodziny, połączonych wspólnym miejscem zamieszkania. Reforma służby zdrowia dała pacjentom możliwość wyboru lekarza i przychodni, w której będą się leczyć w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, dlatego też nie wszyscy mieszkańcy gminy korzystają z opieki zdrowotnej ośrodków zdrowia na terenie gminy. Podstawowa opieka zdrowotna obejmuje świadczenia diagnostyczne, lecznicze, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne wchodzące w zakres medycyny rodzinnej, medycyny ogólnej oraz działania prewencyjne wynikające z zagrożeń i potrzeb zdrowotnych ogółu społeczności lub poszczególnych jego mieszkańców.

Celem działania Ośrodka jest udzielenie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz realizowanie zadań z zakresu promocji zdrowia. Ośrodek udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w warunkach ambulatoryjnych lub domowych, w miejscu zamieszkania lub pobytu potrzebujących tych świadczeń.

Świadczenia zdrowotne udzielane przez znajdującą się na terenie gminy Służba Zdrowia obejmują działania związane w szczególności z: badaniem i poradą lekarską w zakresie kompetencji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, opieką stomatologiczną, specjalistyczną, ambulatoryjną opieką położniczo-ginekologiczną, opieką laryngologiczną, pielęgniarstwem środowiskowo-rodzinnym i szkolno-wychowawczym, szczepieniami ochronnymi oraz innymi działaniami profilaktycznymi.

Ponadto, w zakresie rehabilitacji usługi świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Burkiewicz Izydora Centrum Fizjoterapii funkcjonujący w Pawilonie Sportowym w Dzikowcu oraz Filia w Wilczej Woli Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki zdrowotnej w Kolbuszowej w budynku szkoły w Wilczej Woli. Ponieważ wachlarz usług medycznych w gminie, głównie w przypadku badań

specjalistycznych jest niewystarczający, pacjenci często korzystają z usług przychodni w Kolbuszowej i Nowej Dębie.

Największym problemem służby zdrowia w gminie są braki kadrowe, zbyt mała liczba poradni specjalistycznych, ograniczone godziny przyjęć pacjentów oraz braki występujące w sprzęcie i stanie techniczny budynków.

4.4 Niepełnosprawność.

Osoby niepełnosprawne, według przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, strategia wymienia osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczonej przez Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, komisje: ZUS, KRUS, jak również wymienia inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Niepełnosprawność to czynnik, który prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Przyczyną takiej sytuacji, są m.in. wydatki na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia. Rodziny te wymaga pomocy, zwłaszcza nieinstytucjonalnej, maksymalnie zindywidualizowanej i dostosowanej do jej potrzeb. Dużą grupę rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dzikowcu stanowią rodziny w których występuje problem niepełnosprawności.

Tabela 16: Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu niepełnosprawności.

ROK	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2011	100	377
2012	106	377
2013	98	340
2014	79	269

Źródło: Opracowanie na podstawie sprawozdań GOPS Dzikowiec.

Na pogłębiające się zjawisko niepełnosprawności wskazuje również wysokość przyznanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Tabela 17: kwota przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych przez GOPS Dzikowiec

ROK	Kwota świadczeń
2010	366 tys. zł
2011	374 tys. zł
2012	390 tys. zł
2013	386 tys. zł
2014	364 tys. zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl

Najczęściej pojawiającymi się problemami jest wciąż niski poziom świadomości całego społeczeństwa (w tym bardzo często samych niepełnosprawnych i ich rodzin) w zakresie możliwości osób niepełnosprawnych w drodze do niezależności i samodzielności.

Pomimo wielu podejmowanych dotychczas działań nakierowanych na osoby niepełnosprawne i środowisko, wciąż bardzo ważnym problemem jest funkcjonowanie niewłaściwych form zachowania wśród osób niepełnosprawnych – bierność, brak akceptacji samego siebie, swojej niepełnosprawności, brak samostanowienia i działania- a co za tym idzie – ich izolacja.

Ograniczanie możliwości tych osób potęgowane jest przez otoczenie – bariery mentalne oraz architektoniczne, brak spójnego określonego ustawowo systemu wsparcia osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin, ograniczony dostęp do edukacji, rehabilitacji (równie wczesno niemowlęcej), skąpa oferta usług oferowanych przez PUP, brak miejsc pracy dla niepełnosprawnych, znikoma wiedza pracodawców na temat zatrudniania niepełnosprawnych, niewłaściwe ich postrzeganie jako osób nieprzydatnych zawodowo.

4.5 Alkoholizm.

Poważnym problemem w skali kraju jak również Gminy Dzikowiec jest również alkoholizm. Jest on problemem tym większym, że często jest ukryty.

Alkoholizm jest nałogiem, który prowadzi do zmian fizycznych (uszkodzenie narządów mięsnych, przewodu pokarmowego, serca) oraz psychicznych (zaburzeń zachowania, utraty krytycyzmu, obniżenia uczuciowości wyższej, występowania stanów depresyjnych, prób samobójczych, agresji) w końcowym stanie – do zespołu otępiennego. Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie w sytuacjach, jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Bardzo poważne skutki alkoholizmu to następstwa społeczne. Alkoholizm powoduje zazwyczaj rozbitcie rodziny, rozluźnienie więzów społecznych i zawodowych, zmniejszenie dyscypliny pracy, obniżenie jakości. Jest jednym z głównych czynników rozwoju

przestępczości. Znaczna część wypadków komunikacyjnych związana jest z zażywaniem alkoholu.

Przy Urzędzie Gminy w Dzikowcu działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja inicjuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Ponadto Komisja ma na celu rozpatrywanie zawiadomień osób i instytucji o przypadkach uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Komisja prowadzi również postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu oraz uzależnionych od alkoholu poprzez kierowanie na badania oraz sporządzanie wniosków do sądu o leczenie odwykowe. Komisja również opiniuje wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz dokonuje kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy. W skład komisji wchodzi przedstawiciele m.in. Policji, Służby Zdrowia, Urzędu Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dzikowcu. Komisja rozpatruje sprawy, które należą do jej zadań, z własnej inicjatywy lub na wniosek strony. Komisja obraduje na posiedzeniach, które zwoływane są stosownie do potrzeb.

4.6 Wnioski z badań ankietowych.

Wraz z rozpoczęciem prac nad aktualizacją strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród osób i instytucji z obszaru lub związanych z obszarem pomocy społecznej. Ankieta była również dostępna dla wszystkich zainteresowanych. W wyznaczonym terminie do Ośrodka Pomocy Społecznej wpłynęło 34 ankiety.

Na pytanie jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy, najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Uzależnienia (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze) - 25 osób
- Ubóstwo, niewydolność materialna rodziny - 17 osób
- Problemy wieku podeszłego/izolacja społeczna osób starszych - 16 osób
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 14 osób

Na pytanie jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny występowania problemu uzależnień, najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Niezaradność życiowa - 30 osób
- Bezrobocie, utrata pracy - 27 osób
- Konflikt rodzinny/ Rozpad rodziny - 18 osób
- Indywidualne skłonności do popadania w nałogi - 15 osób

Na pytanie jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?, najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Pomoc psychologiczno-terapeutyczna - 27 osób
- Profilaktyka dzieci i młodzieży szkolnej/szersza oferta zagospodarowania czasu wolnego - 24 osób
- Profilaktyka dorosłych/kształtowanie świadomości wśród dorosłych - 17 osób
- Pomoc prawna - 10 osób

Na pytanie jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w gminie?, najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Brak odpowiednich ofert pracy - 26 osób
- Długi okres oczekiwania na rehabilitację - 25 osób
- Bariery architektoniczne - 10 osób

Na pytanie jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego?, najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Bezrobocie - 22 osoby
- Uzależnienia - 20 osób
- Niskie umiejętności rodzicielskie/wychowawcze - 16 osób
- Rozpad rodziny - 10 osób

Na pytanie jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/Pani najczęściej w naszej gminie?, najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Zanedbanie wychowawcze - 16 osób
- Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze) - 16 osób
- Wulgarność/ Agresja - 25 osób
- Uzależnienie od Internetu - 22 osób

Na pytanie czy Pani/Pana zdaniem dzieci mają gdzie spędzać wolny czas?, respondenci stwierdzili że:

- Tak - 11 osób
- Nie - 18 osób
- Nie wiem - 4 osoby

Na pytanie jaki według Pani/Pana jest główny powód bezrobocia w gminie?, najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Trudna sytuacja na lokalnym rynku - 30 osób
- Słabo rozpowszechnione w środowisku oferty pracy - 14 osób
- Brak doświadczeni - 9 osób
- Niechęć do pracy spowodowana korzystaniem ze świadczeń z pomocy społecznej - 9 osób

Na pytanie czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie naszej gminy?, 26 respondentów stwierdziło że tak.

Tylko 1 osoba stwierdziła że nie czuje się bezpiecznie.

Na pytanie jakie problemy dotyczą najczęściej osoby starsze? najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Mała liczba placówek wspierających osoby starsze - 16 osób
- Samotność - 24 osoby
- Niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego - 25 osób

Na pytanie czy oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca? respondenci stwierdzili że:

- Tak - 1 osoba
- Raczej tak - 10 osób
- Raczej nie - 11 osób
- Nie - 1 osoba
- Trudno powiedzieć - 11 osób

Na pytanie czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu istnieje zjawisko przemocy? najwięcej respondentów stwierdziło że:

- Znam takie przypadki - 10 osób
- Słyszałem o takich przypadkach - 14 osób

Na pytanie jakie czynniki według Pani/Pana utrudniają podjęcie działań wobec sprawców przemocy w rodzinie przez osoby dotknięte ww. przemocą? respondenci stwierdzili że::

- Bezradność - 19 osób
- Brak zaufania do instytucji udzielających pomocy - 16 osób

Na pytanie na ile istotny zdaniem Pana/Pani jest problem osób bezdomnych w gminie? najwięcej respondentów stwierdziło że::

- Raczej nieistotny - 13 osób
- Nie mam zdania/ trudno powiedzieć - 11 osób

Na pytanie co Pana/Pani zdaniem decyduje o tym, że niektórzy ludzie nie mogą wyostać się z ubóstwa? najwięcej respondentów stwierdziło że::

- Niezaradność życiowa - 22 osoby
- Brak pracy - 18 osób
- Lenistwo, niechęć do podejmowania pracy - 18 osób

Na pytanie czy Pana/Pani rodzina korzysta ze świadczeń pomocy społecznej?

30 osób ankietowanych odpowiedziało że nie, pozostałe 4 osoby nie udzieliły informacji.

Na pytanie jakie działania powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych? najwięcej respondentów stwierdziło że::

- Kontynuować programy prac społecznie użytecznych i roboty publiczne - 21 osób
- Monitorować efektywne wykorzystanie środków pieniężnych z pomocy społecznej - 10 osób
- Tworzyć warunki do powstawania nowych miejsc pracy - 26 osób

Ponadto respondenci wypowiedzieli się jakie działania należy podjąć, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących różnych obszarach z zakresu społecznego (*wsparcia ubogich, sytuacji niepełnosprawnych, dostępu do służby zdrowia, działania na rzecz osób starszych, działania w zakresie bezpieczeństwa*), które znalazły swoje odzwierciedlenie w analizie.

Na uwagę również zasługuje fakt, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzikowcu w latach 2008 - 2015 realizował projekt systemowy pod nazwą „Czas na aktywność Gminie Dzikowiec”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, EFS w ramach POKL 2007 - 2013. Celem projektu było zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób bezrobotnych będących długotrwałymi klientami ośrodka pomocy społecznej. Grupą docelową były osoby bezrobotne. Od 2008 roku w projekcie wzięło udział 70 osób, w tym 54 kobiet.

5. Analiza SWOT w odniesieniu do najważniejszych obszarów problemów w gminie.

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest analiza SWOT, coraz powszechniej stosowana w pracach nad Strategią. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi ona punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana podczas sesji warsztatowej prowadzonej przez eksperta zewnętrznego. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- siły - wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabości - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse - zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia - zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienie.

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dobre rozpoznanie lokalnego środowiska - dobra komunikacja interpersonalna i instytucjonalna - podstawowa infrastruktura społeczna i zdrowotna - szeroka, różnorodna oferta imprez kulturalnych, - posiadanie liderów społeczności lokalnych - silne więzi międzyludzkie - prężnie działający Ośrodek Pomocy Społecznej i profesjonalna kadra - dobra współpraca z jednostkami 	<ul style="list-style-type: none"> - mało atrakcyjny rynek pracy - bezrobocie, brak miejsc pracy - brak zaplecza dla przedsiębiorstw - duża odległość od dużych miast - słaba komunikacja publicznych - słaba opieka medyczna, - bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych - słabe zainteresowanie pracą poza miejscem zamieszkania - złe warunki zatrudnienia - ubóstwo - słaba aktywność gospodarcza - zmniejszające się dochody gminy

<ul style="list-style-type: none"> organizacyjnymi, a organizacjami społecznymi, - udział w projektach unijnych - pozyskiwanie środków z zewnątrz - walory turystyczne - władza gminy - organizacje pozarządowe - stowarzyszenia, fundacje - położenie geograficzne i komunikacyjne - bezpieczeństwo - ochotnicza straż pożarna - sprawnie działająca administracja - predyspozycje do rozwoju turystyki i do wytwarzania zdrowej żywności - zalew „Maziarnia”, - bogactwo przyrody, - dobrze rozwinięta gospodarka leśna, - dobry dostęp do placówek oświatowych 	<ul style="list-style-type: none"> - przyzwyczajenie się do korzystania z pomocy społecznej - mała aktywność sportowo-rekreacyjna - słabe więzi społeczne/międzyludzkie - niska aktywność społeczna - niska świadomość społeczna, - rozdrobnienie gospodarstw rolnych - występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, - zjawisko alkoholizmu, agresji i narkomani wśród osób młodych, - starzenie się społeczeństwa, - wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw, - brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia w tym także osób niepełnosprawnych, - słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego, - marginalizacja problemów osób starszych, - niski poziom życia osób starych,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury społecznej - szybka reakcja na problemy społeczne - rozwój działalności lokalnej - mobilizacja społeczna - możliwość pozyskania środków zewnętrznych - zatrzymanie młodych ludzi - dostęp do służby zdrowia, urzędów, świetlic i punktów bibliotecznych - możliwość rozwoju małego biznesu - powrót imigrantów zarobkowych - wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, - edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia, - silny i w miarę posiadanych kompetencji sprawnie działający 	<ul style="list-style-type: none"> - emigracja zarobkowa - dalsze starzenie się społeczeństwa - szara strefa - zmniejszenie dochodów gminy - niestabilność prawa - uzależnienie od pomocy społecznej - uzależnienia społeczeństwa : od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, internetu - euro sieroty, rozbicie więzi rodzinnych - wzrost rodzin dysfunkcyjnych - zbyt rozbudowany fundusz świadczeń socjalnych - wzrost liczby osób niepełnosprawnych, starszych, chorych, - narastające patologie, - pogłębiające się ubożenie społeczeństwa,

<p>samorząd,</p> <ul style="list-style-type: none">- rozwój turystyki i agroturystyki,- większa integracja mieszkańców,- wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców,- szkolenia oraz inne formy podnoszenia kwalifikacji,- zwiększenie oferty kulturalno - oświatowej dla mieszkańców i turystów,- zwiększenie promocji regionu,- aktywizacja bezrobotnych,	<ul style="list-style-type: none">- łatwy dostęp do środków odurzających,- izolacja społeczna,
---	---

6. Kierunki rozwoju Gminy Dzikowiec.

6.1 Misja i Wizja.

Misja rozwoju społecznego:

Gmina Dzikowiec dąży do poprawy jakości życia mieszkańców oraz do przeciwdziałania marginalizacji najsłabszych grup społecznych przy wykorzystaniu aktywności i współpracy organizacji, instytucji i całej społeczności lokalnej.

Wizja rozwoju społecznego:

Gmina Dzikowiec dąży do tego, aby być gminą bezpieczną, przyjazną dla mieszkańców i turystów, otwartą na oczekiwania społeczności lokalnej. Swoim mieszkańcom chce zapewnić jak najlepsze warunki życia i rozwoju, nie zapominając o tych, których trzeba objąć szczególnym wsparciem.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Dzikowiec jest stworzenie mieszkańcom możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia, pobudzanie aktywności społecznej oraz ochrona i wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wizja rozwoju Gminy zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: sportu, rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, opieki zdrowotnej, społecznej, bezpieczeństwa publicznego, a także integracji społeczności lokalnej.

6.2 Cele strategiczne, operacyjne kierunki działań.

Zaplanowane działania skupiają się przede wszystkim na utrzymaniu i rozwoju funkcjonującego systemu pomocy społecznej, opartego na współpracy wielu instytucji organizacji pozarządowych, organizacji i realizacji profesjonalnych rozwiązań problemów społecznych, aktywizacji środowisk i osób marginalizowanych, zagrożonych lub dotkniętych wyłączeniem społecznym oraz edukacji społecznej.

W celu realizacji działań niezbędne jest stałe, systematyczne diagnozowanie problemów społecznych, a także dążenie do profesjonalnego i sprawnego działania i współpracy służb społecznych.

Planowane w Strategii działania przewidują znaczny udział, poza jednostkami Gminy oraz innymi instytucjami publicznymi, partnerów społecznych - organizacji pozarządowych, społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezrobotnych

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.

3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, przyznawanie im stypendiów szkolnych, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2026.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw,

- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci, w tym pomocy psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej i prawnej.
5. Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych,
6. Rozszerzenie dożywiania dzieci uczęszczających do placówek oświatowych działających w gminie.
7. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
8. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku, remontowanie i rozbudowę obiektów sportowych, budowę nowych ścieżek rowerowych.
9. Rozwijanie oferty świetlic w gminie, w tym środowiskowej i szkolnych.
10. Opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

11. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2026.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kolbuszowej, specjaliści, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego,
- liczba zmodernizowanych i wyposażonych placówek oświatowych,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Podnoszenie jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
3. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez rozwój infrastruktury społecznej,
4. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
5. Rozwijanie współpracy z podmiotami wspierającymi osoby z zaburzeniami psychicznymi.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2026.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej, Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zakłady opiekuńczo-lecznicze, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze

strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunek,
- liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

Cele operacyjne:

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej,
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców,
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Diagnozowanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.
2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniami.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.

4. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
7. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
8. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2026

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, placówki służby zdrowia, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień,

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, specjaliści, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, Centrum Profilaktyki Alkoholowej i inne ośrodki wsparcia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

- Wskaźniki monitoringowe:
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,

- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie, poradnictwo,).
2. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
3. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2026.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Doksztalcanie i zwiększanie kadry pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach i kursach oraz zatrudnianie specjalistów.
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
3. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
4. Zwiększenie dostępu mieszkańców gminy do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet.
5. Coroczne informowanie decydentów, w tym radnych, o występujących w gminie problemach społecznych i istniejących potrzebach społecznych.
6. Inicjowanie w gminie działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.

7. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy jednostek organizacyjnych i pomocniczych gminy z placówkami służby zdrowia, kuratorami sądowymi, organami państwowymi (policja, wymiar sprawiedliwości), sektorem pozarządowym o zasięgu gminnym, ponadgminnym i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz kościołem.
8. Wspieranie lokalowe powstających w gminie organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
9. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2026.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki pomocnicze i organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we Rzeszowie, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń i kursów, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba specjalistów zatrudnionych w GOPS-ie,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

7. Źródła finansowania.

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania, na które składają się:

- środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarów ujętych w strategii;
- środki pochodzące z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych i na realizację zadań zleconych;
- środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych;
- -środki finansowe pochodzące ze źródeł zewnętrznych np. Unii Europejskiej;
- środki finansowe pozyskane przez jednostki samorządu terytorialnego (JST), jak również podmioty gospodarcze i instytucje z dostępnych celowych źródeł finansowania.

8. Zarządzanie realizacją strategii

8.1. System zarządzania realizacją strategii

System zarządzania realizacją strategii określa organizację, zasady i sposoby wdrażania strategii i jej monitorowania. System ten jest bardzo ważnym elementem planowania strategicznego i operacyjnego, który decyduje o powodzeniu i dynamice procesu realizacji strategii.

System zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z współpracujących ze sobą podmiotów zarządzających realizacją strategii:

Wójt Gminy - odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz funkcjonowanie Zespołu Wdrożeniowego oraz Zespołu ds. Społecznych.

Zespół Wdrożeniowy - to kilkuosobowy zespół o charakterze operacyjnym powołany zarządzeniem;

- Zadaniem Zespołu jest koordynacja wdrażania strategii oraz stała weryfikacja osiągnięcia zaplanowanych wskaźników realizacji (produktu, rezultatu oddziaływania).

w skład Zespołu wchodzi :

- Koordynator wdrażania strategii jako przewodniczący Zespołu - reprezentujący wójta
- Przedstawiciele obszarów problemowych (edukacja, pomoc społeczna, kultura, sport, organizacje, zdrowie, bezpieczeństwo - reprezentujący różne środowiska mieszkańców gminy)

- **Zespołem Wdrożeniowym kieruje Koordynator** - do głównych zadań Koordynatora należy:

- gromadzi dokumentację związaną ze strategią, zbiera informacje określające postępy w realizacji strategii,
- prowadzi monitoring realizacji strategii z wykorzystaniem **systemu wskaźników**
- współorganizuje spotkania Zespołu ds. Społecznych (*d. zespół ds. programu ppwów-pis*) (**społeczny zespół liderów lokalnych różnych dziedzin**), po każdym zebrań opracowuje raport z realizacji strategii, który następnie szeroko upowszechnia, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną z wykorzystaniem strony internetowej gminy.
- opracowuje i aktualizuje plany operacyjne (Plan Działania),
- przedkłada plany operacyjne do zatwierdzenia przez Wójta,
- opracowuje roczne sprawozdania z realizacji zadań strategii

Zespół ds. Społecznych - grupa robocza powołana zarządzeniem funkcjonująca przy wójcie/burmistrzu, jako ciało doradczo-opiniujące, której członkowie reprezentują różne środowiska społeczne mieszkańców gminy (*m.in. osoby które są członkami komisji Rady gminy, osoby które uczestniczyły w warsztatach strategii, liderzy działań społecznych*).

- zadaniem Zespołu jest monitorowanie problemów i działań społecznych
- ocena stopnia realizacji strategii
- opiniowanie planów operacyjnych (Planów Działania)

Roczny Plan Działania będzie podejmowany przez Zespół Wdrożeniowy, zgodnie z wzorem zamieszczonym poniżej:

Nazwa projektu/ działania/ zadania	Opis, etapy/ spodziewane rezultaty	Związek z celami	Termin		Koordynator	Koszt i źródła finansowania
			Rozpoczęcia	Zakończenia		

8.2. Zapewnienie spójności strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Przyjęte w strategii cele i zadania są tożsame z dokumentami szczebla powiatowego, regionalnego i krajowego tj. Strategią Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2014-2020, Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020. Strategia jest także tożsama z celami i działaniami opracowanymi w dokumentach mających zastosowanie w środowiskach lokalnych gminy: Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

8.3. Monitoring strategii

Spotkania monitorujące realizację strategii odbywają się dwa razy w roku. W ramach monitoringu dokonuje się, **przeglądu celów i zadań strategicznych** oraz osiągania zaplanowanych rezultatów a także postępów i trudności w realizacji strategii. Monitoring strategii prowadzi **Zespół Wdrożeniowy, który przedstawia swoje wnioski na posiedzeniu Zespołu ds. Społecznych.**

Wnioski z monitoringu uwzględniane są podczas oceny i aktualizacji planów działania.

8.4. System oceny i aktualizacji strategii

System oceny i aktualizacji strategii zakłada możliwość wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym.

Zmiany będą proponowane przez Zespół ds. Wdrażania, opiniowane przez Zespół ds. Społecznych zatwierdzone przez Radę Gminy.

System aktualizacji strategii:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych min. **raz w roku** poddawana będzie przeglądowi rocznemu.
- Podczas przeglądu analizie poddany będzie proces realizacji celów: analiza działania/zadania, harmonogram realizacji oraz osiągniętych wskaźników
- W przypadku zaistnienia nowych okoliczności powodujących konieczność zmian w dokumencie, zapisy w strategii zostaną odpowiednio zaktualizowane i przedstawione Radzie Gminy do zatwierdzenia.

8.5. Etapy systemu zarządzania realizacją strategii

Etap I	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz dostosowanie wszystkich planów i programów do jej ustaleń jest Wójt. 2. Rada Gminy przyjmuje w formie uchwały Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych jako wyznacznik kierunków rozwoju społecznego.
Etap II	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wójt powołuje kilkusobowy Zespół ds. Wdrażania oraz wskazuje Koordynatora (zarządzenie) 2. Wójt powołuje szerszy Zespół ds. Społecznych jako forum reprezentujące różne środowiska mieszkańców gminy. (zarządzenie) 3. Na podstawie Strategii Wójt opracowuje we współpracy z Zespołem ds. Społecznych roczny/kilkuletni Plan Działania zawierający projekty i zadania realizacyjne. Plan Działania określa również wielkość i źródło nakładów na poszczególne projekty z określeniem harmonogramu ich realizacji.
Etap III	<p>Następuje realizacja poszczególnych, ustalonych w Planie Działania projektów i zadań realizacyjnych</p>

Etap IV	<p>Zespół ds. Wdrażania i Koordynator dokonują okresowej kontroli realizacji projektów i zadań realizacyjnych w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dotrzymania terminów realizacji - zgodności z budżetem - stopnia osiągnięcia rezultatów
Etap V	<p>Zespół ds. Wdrażania oraz Zespół ds. Społecznych dokonują rocznej oceny realizacji Planu Działania oraz planują działania na rok następny.</p>
Etap VI	<p>Na bazie przyjętych wskaźników monitorowania Koordynator Zespołu Wdrożeniowego przygotowuje corocznie raport z oceną stanu realizacji Strategii.</p>
Etap VII	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowany raport podlega zaopiniowaniu przez Zespół ds. Społecznych. Spotkania Zespołu ds. Społecznych odbywają się nie mniej niż raz w roku. 2. Zespół ds. Społecznych dokonuje przeglądu celów strategicznych, zadań wskaźników realizacji, zgłaszając ewentualne korekty oraz uczestniczy w opracowaniu Planu Działania
Etap VIII	<p>Sprawozdanie z realizacji planu operacyjnego (Planu Działania) wraz z wnioskami i propozycjami działań korygujących Wójt przedkłada Radzie Gminy do końca pierwszego kwartału.</p>

Przyjmuje się następujące formy instytucjonalne zapewniające wdrażanie i monitoring Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- nadzór nad sprawną realizacją Strategii sprawuje Wójt Gminy,
- społeczny nadzór nad wdrażaniem strategii oraz opiniowanie działań społecznych zapewni Zespół ds. Społecznych (jako grupa liderów lokalnych, funkcjonująca w oparciu o Zarządzenie Wójta),
- w celu zapewnienia sprawnego wdrażania powołany zostaje przez Wójta Zespół ds. Wdrażania z Koordynatorem
- Wójt co najmniej jeden raz w roku zdaje Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Strategii,
- Raport w zakresie realizacji strategii udostępniany jest mieszkańcom poprzez publikację na stronie internetowej gminy

Promocja Strategii oraz informowanie o sprawach społecznych odbywać się będzie poprzez:

- o lokalną prasę
- o własną stronę internetową gminy,
- o na tablicach ogłoszeń

9. Zakończenie.

Na podstawie art.110 ust.4 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych.

W zakresie monitorowania i ewaluacji strategii pomocy społecznej będzie dokonywana coroczna analiza efektywności działań w zakresie realizacji postanowień strategii rozwiązywania problemów społecznych. Uszczegółowienie programów strategicznych będzie realizowane na poziomie taktycznym i operacyjnym, czyli w fazie wdrażania programów.

W zakresie finansowania zadań zawartych w strategii rozwiązywania problemów społecznych będą czynione starania o pozyskiwanie środków finansowych z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, innych instytucji, na wsparcie gminy w celu stworzenia możliwości aktywnych form walki z bezrobociem oraz przeciwdziałania. Gmina w ramach swoich możliwości finansowych będzie dodatkowo ze środków własnych współfinansowała realizację przedsięwzięć zawartych w strategii.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w Gminie Dzikowiec nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego potrzebującym. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się nowoczesne podejście do tak ważnej sfery, jaką jest problematyka społeczna nastawione na:

- wzmocnienie postaw aktywnych,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- ściśle powiązanie działań instytucji i organizacji społecznych: sfery oświaty, służby zdrowia, sądownictwa w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji.

Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk, pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej. Działania w ramach Strategii, pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych. Opracowanie strategii umożliwiło przedstawienie bilansu korzystnych i niekorzystnych cech społecznych, a na ich podstawie identyfikacja barier i przeszkód oraz opracowanie dokumentu, dzięki któremu możliwe będzie sprawne i racjonalne organizowanie działań, zmierzających do rozwiązania problemów społecznych, między innymi przez wprowadzanie programów służących realizacji zadań pomocy społecznej.